Jolsvai András

Eperszezon XXI.

42.

A Karácsony régóta a legnagyobb ünnep a Zimmerl-családban. S nemcsak azért, mert a német gyökerek miatt számos vidám hagyományt tartottak életben – a fadíszítés módjától a kalácsba sütött krajcárokig, a kertbe rejtett ajándékoktól a körjátékokig –, hanem mert a Megváltó születésnapja egybeesett a gazdáéval. S méltán: kevés ember érdemelte ki jobban, hogy – legalábbis a születése okán – egy napon emlegessék a kereszténység legnagyobb mártírjával. Igaz, ez a nagy szkeptikus, amikor erre az összefüggésre terelődött a szó, maliciózusan megjegyezte, hogy papírja csak neki van róla.

Ám ez a kilencvenhármas Karácsony, ez különösebbre sikeredett minden korábbinál: nem csoda, hogy mindenki emlékezett rá, amíg csak élt. Kezdődött azzal, hogy ezúttal nemcsak a Jézus Krisztus meg a Szepi születésnapját ülték meg, hanem Tívó Anna felgyógyulásának ünnepét is. Igaz, a helyiek szerették volna, ha Tívó Anna még maga is lábadozónak nyilvánítja magát, félig-meddig fekve tölti az ünnepet, s csak megfigyelőként vesz részt az eseményekben, de az asszony szokatlan eréllyel állt a sarkára, kijelentette, hogy kutya baja, és ezzel a lendülettel nemcsak a konyha fölötti parancsnokságot ragadta magához, de a betegszobát is a legnagyobb határozottsággal rendezte vissza hálószobává. „Eddig értem – gondolta magában a férje – csak azt nem tudom, örömében vagy félelmében teszi-e.”

Akárhogy is, ebben az évben mindenki izgatottabb volt egy kissé a szokásosnál. Négykor bezárt az étterem, a hölgyek visszavonultak, hogy kicsinosítsák magukat, a férfiak – Szepi, Stau bácsi meg a Franzl – befaragták a fenyőt a talpfába – három méter magas, gyönyörű, sudár fenyő volt, a váli erdész ajándéka, akinek a lányát két éve hónapokig tanítgatták a vendéglátás fortélyaira – aztán széttolták az asztalokat, székeket, hogy legyen hely a tánchoz, játékhoz. Hatra befutottak Jankáék, fél hétre Trézsiék is, az újszülött, persze, kézről kézre járt, aztán valahogy a Franzl karjaiban ragadt: a fiú egész este dajkálta, babusgatta, csak akkor adta ki a kezéből, amikor a kislány keserves sírással jelezte, megéhezett.

A fenyő feldíszítése egészen különös koreográfiával ment végbe a Zimmerliben: úgy, hogy egymás után mindenki sorra került (születési sorrendben), és feltehette a fa ágára a maga készítette díszeket. Igaz, ez a

megoldás elég nagy eltérésekhez vezetett, egységes karácsonyfa-képről a legnagyobb jóindulattal sem beszélhetünk, hiszen volt, aki fából, volt, aki fémből, más pedig papírból készített – hajtogatott, ragasztott, reszelt, vésett – egy-egy díszt, de így legalább mindenki magáénak érezhette a fát. A díszek után jöttek Tívó Anna csodás habcsókjai, cérnahurokra akasztva, végül pedig a gyertyák. A gyertyák a Stau bácsi felügyeletére voltak bízva, nemcsak a fel- és leszerelésük, valamint karbantartásuk, hanem az általuk okozandó tűzkárok időbeni elhárítása is.

Amikor a fa elkészült – Szepi még egy-két francia eredetű csillagszórót is felszerelt (Lola meg volt győződve róla, hogy a költő küldte őket, szerelme jeléül, de kérdezni nem kérdezett semmit, mert hátha mégsem), jöhettek az ajándékok. Jelképes ajándékok voltak csak, egy könyv, egy csat, egy kendő, szivartartó, legyező, ilyenek, de megvásárlásukat mindig gondos előkészítés, megannyi tárgyalás, vita előzte meg: ezekben az ajándékozotton kívül mindenki részt vett. Idén úgy esett, hogy Tívó Anna kimaradt a szervezésből, úgyhogy ő volt a legizgatottabb, vajon ki mit kap majd. (Hiszen a többiek már mindenkiről mindent tudtak, csak a saját ajándékukat nem ismerték.)

Már a nagyasztalt terítették a vacsorához, amikor kétszer megszólalt a kopogtató a bejárati ajtón.

– Várunk még valakit? – kérdezte Franzl nyugtalanul. Franzl-t minden váratlan helyzet azonnal kimozdította a lelki egyensúlyából.

– Igaz is! – csapott a homlokára a gazda – meghívtam a Bársony doktort, ne szomorkodjon otthon egyedül ezen a szép ünnepen. Ennyivel tartozunk neki azért, amit anyátokért tett. Nem igaz? – Zimmerl József végighordozta a tekintetét a családján, aztán megállapodott az a tekintet a Tívó Anna arcán. Amiből éppen most futott ki minden vér.

– Nagyon helyes! – hallatszott a Weichner Géza hangja. (Ritka eset.) – Legalább megleszünk a whistpartihoz.

– Maga whistezni akar karácsonykor? – Trézsi hangja nem tűrt ellentmondást.

– Csak tréfáltam, drágám!

Eddigre Kató bevezette a vendégeket. Igen, vendégeket, merthogy a Bársony doktor nem egyedül jött. Hozott a karján egy selypítő, harmincas franciababát.

– A feleségem. Most érkezett Badenből, meglepetésként. Bársonyné, Kozáry Franciska.

Az asszony meghajolt, aztán körbejárt, és mindenkinek bemutatkozott újra. És mondott is hozzá néhány kedves szót. Tívó Annának például ezt.

– A férjem egész egyszerűen ódákat zengett kegyedről. Ha nem tudnám, amit tudok, komolyan féltékeny lennék. – Kivárt egy kicsit, aztán még hozzátette. – Anna néni.

Tívó Annának arcára fagyott a mosoly. Alig tudott kipréselni a száján egy istenhoztát, aztán már fordult is ki a konyha felé, hogy odategye melegíteni a halászlevet.

– Franzl, még egy terítéket! – mondta az apja bele a csöndbe, egészen jókedvűen.

Tívó Annának öt percre volt csak szüksége, hogy összeszedje magát. Odabent aztán megint olyan volt, mint régen. Figyelmes, szorgos, hallgatag, észrevétlen. De – legalábbis Szepi így látta – mintha meg is könnyebbült volna. Mintha lekerült volna róla egy súly, amit egyre nehezebben cipelt.

Tívó Anna első útja, miután lejött a Svábhegyről, Márton atyához vezetett. Márton atya meghallgatta az asszony töredelmes gyónását, s közben mosolygott a lelki bajusza alatt, és arra gondolt, ha mindenki ilyen tiszta lélek lenne, mint a Tívó Anna, az egész Föld már régen Paradicsommá változott volna. Azért a gyónás végén, már csak a hagyomány miatt is, kiporciózott az asszonynak napi tíz Miatyánkot, majd azt mondta.

– Ne törd a fejed a megoldáson, gyermekem. Megoldja ezt az Úr, megoldott ő már ennél nehezebb feladatokat is!

Tívó Anna Karácsony este értette meg, miről beszélt a pap. Márton atya Kozáry Franciskáról beszélt, őt küldte hozzá az Úr, hogy megtanítsa neki a leckét. Tívó Anna megtanulta, és végtelen hálát érzett a Megváltó iránt, hogy a születése napján még őrá is maradt egy kis ideje.

– Szerelmes a szakácsné! – mondta Pieke József nevetve, mert azt hitte, a halászlevet is Janka főzte tegnap, s mert egy kicsit, egy egész kicsit sósnak érezte az ételt.

– Több, mint harminc éve! – válaszolta a szokásosnál egy kicsit hangosabban Tívó Anna, és a férjére nézett. Szepi hálásan nézett vissza rá. Azt meg senkinek se kell tudnia, hogy néha női könnyekkel is el lehet sózni a halászlevet, ha nem vigyáz az ember, nemcsak kősóval.

Jött a karácsonyi kalács, belesütve krajcár meg szív meg patkó meg lóhere. Óvatosan kell enni, nehogy valaki lenyelje a szerencséjét. A krajcárnak lába kélt, a lóhere Franzl-nak jutott, a patkó a gazdának, a szív, naná hogy a Katónak. Lejtett a pálya, azért: nemcsak hogy ő rejtette el az apró tárgyakat a kelesztett tésztában, de ő is szeletelte föl a kalácsot.

– Remélem, jövőre már az Agyő is velünk ünnepel! – mondta Trézsi nevetve, és magához ölelte a húgát. Aztán a nevetés, ölelés nem is maradt abba, míg az áldomásokat itták, meg az ajándékokat csomagolták (Bár-

sony doktor egy most megjelent, pompás szakácskönyvet hozott a ház asszonyának, ő pedig egy zsebórát kapott a Zimmerlektől), meg amikor a gyerekeknek meg kellett találni a varázsdobozt a kertben. Régen, amikor a Zimmerl-gyerekek még igazi gyerekek voltak, ez volt a karácsonyest fénypontja, most azonban csak Kisszepi meg Margitka vehetett részt a játékban, az egyik kicsit nagy, a másik kicsit kicsi volt hozzá, nem is jutottak dűlőre – vastag hóréteg fedte a hatalmas kertet – végül a Franzl önmagát visszaminősítette gyermekké, és hárman aztán boldogultak. A varázsdoboz egy réges-régi zeneláda volt, ha felkurblizták, elzengte az Óh, Tannenbaum-ot meg a Csendes éj-t, a Zimmerl-család körülállta fát, és összekapaszkodva énekelt.

Bársonyék elköszöntek, a vendéglősék meg bundákba öltöztek, befogattak és elmentek az éjféli misére. Márton atya megint csodálatosan beszélt a kisdedről, aki az örök reményt jelenti az emberiségnek. Tívó Anna ezen az estén odaadóbban imádkozott, Zimmerl József pedig nagylelkűbben adakozott a szokottnál. A lányok a facér férfiakat lesték, Franzl megszámolta a látogatókat, nemenként csoportosítva. Weichner Géza és Pieke József, akik kölcsönösen nagyra becsülték egymást, elégedetten állapították meg, hogy az ő feleségük a legszebb az egész templomban.

– A szentmise véget ért, menjetek békével – zengett bele a decemberi éjszakába Márton atya hangja, s a padsorok lassan szedelőzködni kezdtek. A meghatottság még ott rezgett a levegőben, Tívó Anna úgy érezte, ha felnyúlna érte, hazavihetné magával.

Mire kiértek, Márton atya már ott állt, a templom bejárata mellett, és külön-külön elköszönt egy-egy kedves mondattal minden szeretett hívőjétől. Amikor Kató kilépett az ajtón, az atya magához szólította.

– Bemutatok néked valakit, leányom, aki régóta vágyik megismerni téged.

A templomkert sötétjéből egy fiatalember lépett elő. Mosolygott, és meghajtotta magát.

– Verderber József vagyok, kisasszony, és életem legboldogabb pillanata ez.

Kató válaszolni akart, de nem jött ki egyetlen hang sem a torkán. Márton atya kénytelen volt beszélni helyette.

– A kisasszonyt Zimmerl Katónak hívják, és ha nem tévedek, őt is boldoggá teszi ez a találkozás.

A leány végre összeszedte magát, karját a férfi felé nyújtotta, és suttogva azt kérdezte.

– Többé nem tűnik el, ugye?

43.

Verderber József műegyetemi hallgató attól kezdve mindennapos vendég lett a Zimmerliben.

Volt, hogy csak délután tudott jönni, volt, hogy csak este – evezett a MAC-ban, s egy héten kétszer kemény tornatermi edzései voltak –, de az is gyakran előfordult, hogy már nyitásra megjelent. Leült egy konyhaközeli asztalhoz, és nézte a szerelmesét. Néha hátradőlt a székén, néha ráborult szinte az asztalra, állát a kezére támasztva, néha nyújtózott, de közben le nem vette a szemét az ő Katójáról. És Kató is úgy szolgált fel, úgy járt-kelt az asztalok között, úgy vitte-hozta a tálcákat, hogy közben a fél szeme mindig a férfin volt. Ha egy vadidegen betévedt volna a Zimmerlibe (megesett, hébe-korba még ez is), annak is észre kellett volna vennie, milyen mágneses erő kapcsolja össze ezt a két fiatal lelket. Volt, hogy Katónak maradt ideje arra is, hogy megálljon egy fél percre a Józsija (ja, hogy már megint József, tele van velük a Zimmerli, tele van velük ez a regény: úgyhogy szegény Verderber-fiúból, bár tettek tétova kísérleteket eldodósítására, a végén mégiscsak Agyő lett, így szólította a család, az ismerősök, a vendégek, így szólította őt a Kató is – legfeljebb Agyőkének – végül ő is így tekintett magára, és a leveleit is így írta alá) mellett, és megkérdezze tőle, szereti-e. Ezt naponta százszor meg tudta kérdezni a Kató, olyan hangon, amitől a fűszervaj magától is megolvadt a kijevi jércén. Agyő erre ugyanilyen átérzéssel azt felelte, hogy igen, igen, igen, szereti, de azt is tudni szeretné, vajon viszontszeretve van-e a Kató által. A lány megnyugtatta, hogy nagyon is, aztán kivitte a következő tálca sört a Benczúr Gyula asztaltársaságának. (Ha már a mester így szóba került, jegyezzük meg itt, hátha nem lesz később módunk rá, hogy Janka milyen csodás ajándékot kapott a férjétől Karácsonyra. Pieke József felkérte a Benczúr Gyulát, fesse meg egész alakos képen a feleségét, de ne élő modell után, hanem meglepetésként. A mester szívesen vállalkozott a munkára, ősz végén megint előkapta a fényképező masináját, és minden szembejövő Zimmerlt lefényképezett – Jankát egy kicsit gyakrabban, mint a többieket. Így történt, hogy amikor az éjféli mise után Piékéék hazaértek a Murányi utcába, Jankát saját maga várta a falon, talpig olajban, mégpedig a szegény Helén helyén, isten nyugosztalja. Hogy ez az ajándék milyen érzelmeket szabadított fel a fiatalasszonyban, arról elég annyit mondanunk, hogy a házaspár ezen az éjszakán nem jutott el a hálószobáig, viszont felfedezte a nappali minden rejtett szépségét. Szegény Helénnek, isten nyugosztalja, lett volna miért pirulnia, ha még ő nézett volna le a falról.)

Kató, visszatérve a férfi asztalához, témát váltott – hogy mégse legyen olyan unalmas – és ezúttal azt kérdezte meg azon a csodás barna hangján, hogy vajon a férfi imádja-e őt, ahogy azt tegnap is állította. Verderber József erre is igennel válaszolt, majd visszakérdezett.

És ez így ment napokon, heteken, hónapokon át.

Ennek a két ifjú embernek nem volt se múltja, se jövője, csak jelenük volt, amit csordultig megtöltött ez a szerelem. Nem érdekelték őket a hétköznapok gondjai, a valóság állította akadályok, a társadalmi kötöttségek, nem érdekelte őket semmi az égvilágon, csak hogy belenézhessenek egymás szemébe, beszívhassák egymás illatát, hozzáérjenek egymáshoz. Ez volt életük célja, értelme, programja. Amikor el kellett szakadniuk egymástól, csodálkozva és idegenül néztek körül a világban, hogyan lehetséges, hogy rajtuk kívül más is létezik, és főleg mi végre. Amikor elbúcsúztak egymástól, csak az éltette őket, mikor találkoznak újra. Semmi más.

Verderber Józsefre épp olyan elhatározólag hatott az a találkozás a Stefánián, mint a lányra. Abban a percben, amikor a pillantásuk egybefonódott, pontosan tudta, erre a lányra várt egész addigi életében. Attól kezdve mást se csinált, csak ezt a lányt kereste. Ezerszer is végiglovagolt, végigsétált a Stefánián, keresztül-kasul bejárta a Ligetet, árusoktól, rendőröktől, hordároktól és kintornásoktól érdeklődött, egyszer még a Zimmerli ablakán is benézett – Kató persze épp a konyhán lehetett –, végül egy erzsébetvárosi évfolyamtársa javasolta, menjen el a Márton atyához, ő mindenkit ismer a környéken, hátha rá tudja illeszteni valamelyik fiatal hívére a személyleírást.

Márton atya már a második mondatnál tudta, kit keres a férfi. Persze, Márton atya könnyű helyzetben volt, s nemcsak azért, mert aki pertu az Úristennel, annak könnyebben megnyílnak a lelket titkai, hanem főképpen azért, mert Kató már járt a Márton atyánál, és egy gyónásnak álcázott segélykérés keretében részletesen lerajzolta a szerelmesét. Úgyhogy Márton atyának nem is volt más dolga, mint Karácsony estére a templomkertbe rendelni Verderber Józsefet.

Bár a lehetőség, hogy mindennap láthatják egymást, hétmérföldes lépést jelentett ahhoz képest, amikor még csak ábrándoztak egymásról, s bár a folyamatos szerelmi vallomások ideig-óráig lehűtötték mindkét oldalon a tüzeket, a fiatalok mégis többre vágytak ennél. Igenám, de a korabeli etikett nemigen engedett többet, amikor a szándékról még nem volt nyilatkozva. És itt, bizony, nem volt. Telt-múlt az idő, epekedő pillantásokból és szerelmi vallomásokból már tele volt a padlás, de a lánykérésre még várni kellett.

Ez a tény egyébként a szerelmeseknek tűnt fel a legkevésbé. Ők nem házasodni akartak, hanem ölelkezni. Hozzáérni a másikhoz, magukhoz szorítani őt, megcsókolni, elveszni benne. A Zimmerl-család látta persze, hogy milyen kelepcében vergődik a lányuk, segíteni is szerettek volna rajta, de azt sem akarták, hogy igazi tragédia legyen ennek a történetnek a vége. Így aztán fél szemüket lehunyva, mintegy véletlenül, és főleg kimondatlanul, megpróbálták tágítani a kereteket. Azzal kezdték, hogy az Agyő ott maradhatott zárás után is, és ha nem volt nagyon hideg, kisétálhatott Katóval kicsit az udvarra. Aztán tiszteletét tehette hétfőnként, és elüldögélhetett a női szakaszban, nézve, hogyan varrnak, hímeznek, kötnek a lányok, asszonyok. Ilyenkor megesett aztán, véletlenségből persze, hogy Katón kívül mindenkinek sürgős dolga akadt valahol, és amikor visszatérni készült, sűrű köhögésroham terítette le. Aztán hogy kitavaszodott, szó lehetett egy nagyobb sétáról a Ligetben, persze szigorú garde dame-i kísérettel. Trézsi eleinte vállalkozott is erre a feladatra, de aztán retirált, mondván, ezek se látnak, se hallanak, ezek mellé egy valódi elefánt is kevés lenne, hogy szétválassza őket, menjen inkább az anyjuk, hátha az ő jelenléte visszatartó erővel bír. Tívó Anna ment, de már az első adandó padnál elfáradt, itt megvárlak benneteket, mondta, menjetek csak, és ők mentek, mentek, megállíthatatlanul.

Április végére tarthatatlanná vált a helyzet. Zimmerl József ekkor olyasmit tett, amit se korábban, se később soha. Tetemre hívta a Verderber-fiút. Nyilatkozzék.

– Szeretem a lányát teljes szívemből, és nem tudok nélküle élni.

– Akkor miért nem veszi el?

– Mert a szüleim sosem egyeznének bele ebbe a házasságba. Kitagadnának.

Zimmerl Józsefet nem lepte meg ez a válasz. Jól tudta, hogy a Magyar Királyi Államvasutak igazgatója (merthogy Verderber István éppen az volt) nem engedheti meg magának, hogy a fiát egy vendéglős lányához adja.

– Akkor mit legyeskedik még mindig a lányom szoknyája körül? Hát becsületes ember Ön?

Agyő letérdelt a Zimmerl József elé, és eleredtek a könnyei.

– Ne zavarjon el, gazda, kérve kérem. Én nem tudok a lánya nélkül élni. Adjon még egy kis időt, hátha meg tudom puhítani az otthoni szíveket.

– És ha nem sikerül?

– Akkor főbe lövöm magam!

Nem lehetett nem megsajnálni, pláne egy Szepinek nem.

– Nem bánom, maradhat, de megígéri, hogy sosem lép át egy bizonyos határt!

– Esküszöm! – zúgta a fiú, egyik kezét a szívére tapasztva, másikat az égre emelve. Úgy festett, mint a Petőfi a múzeum lépcsőjén. (Egyébként is erősen hajazott a nemzet dalnokára: sovány volt, barna bőrű, fekete haja csigákban keretezte az arcát.)

Így aztán maradt minden a régiben. De mindenki tudta, csak idő kérdése, hogy a híd leszakadjon alattuk.